

Recensent: Wout Joling

Sigrid Landman: 'Een leven lang anders' Schrijverij Mooi Mens, Elst 2014. ISBN: 9789490352349. Zie ook: www.schrijverijmooimens.nl (Autisme/ Coping/ ED /1)

Soort boek/stijl/ziekte: Een bundel boeiende columns van een schrijfster met autisme. Dit boek (200 pagina's) geeft een goed inzicht in wat deze beperking in het dagelijkse leven betekent. De schrijfster, moeder in een gezin waarvan man en dochter ook autisme hebben, weet zowel de belemmeringen en problemen als de positieve kanten van 'een leven lang anders zijn' overtuigend en met humor over te brengen. Hopelijk scheppen deze levendig geschreven verhalen meer begrip voor het soms onverwachte gedrag van mensen met autisme.

Over de schrijver: Sigrid Landman (geb. Maassluis, 1968) schreef eerder: 'Moederen met autisme' (2009), 'Wegens omstandigheden gesloten' (2010), Chaos met autisme (2011) en 'Bewoond eiland' (2012). Zij werkt in de thuiszorg, is getrouwd en heeft een dochter Kim (geb. 2000). Haar man en dochter hebben net als zijzelf ook een autisme spectrum stoornis. Sigrid is een veelgevraagd spreker, ze heeft meer dan zeventig lezingen gegeven door het hele land. Ze is een bekende in de wereld van autisme (voor boekingen stuurt u een e-mail naar: sigrid.landman68@gmail.com).

Korte beschrijving: De verhalen in dit boek gaan over dagelijkse dingen. Herkenbaar voor iedereen maar toch ook weer niet, want beschreven zoals iemand met autisme ze ervaart. En dat is 'anders'. Sigrid Landman schrijft over haar geliefde kat die aan het eind van zijn leven raakt, over de moeite die het haar kost om overzicht te houden in haar leven, over haar dochter Kim, haar man Kees en alles wat haar een 'vol hoofd' bezorgt. Ze schrijft over haar 'fiep' (een bovenmatige interesse in een bepaald onderwerp, bij Sigrid: 'het weer'), over het hebben van gevoelens maar die niet kunnen uiten, over haar problemen met kleren kopen, over letterlijk de weg kwijt raken en niet meer weten waar je bent, over de ongemakken rond de verbouwing van het huis, over haar overgevoeligheid voor geluiden en geuren, over solliciteren en over een puberende dochter. Maar ook over het plezier dat ze beleeft aan de contacten die ze heeft in haar werk als thuishulp, haar activiteiten in de zwemclub en met haar lezingen. En hoe ze krom van het lachen geniet van de bijzondere huiswerkmethode van haar dochter om plaatsen te onthouden. Die speelt een spelletje met de kat als ze een topografietest heeft 'en dan laat ze Tijger vragen: "Wat doet de tandarts?" Waarop Kim antwoordt: "Hij roert met zo'n stokje in je mond, om te kijken of er rotte tanden zijn. Roer mond." En dan vraagt zij aan Tiggertje: "En wat treft hij aan als er een rotte tand tussen zit?" "Hel mond." Of de piloot werd gevraagd waar hij het vliegtuig aan de grond moest zetten, waarop Kim antwoordde: "Ik denk dat ik tussen de rozen daal. (Roosendaal) "Wat zijn dat nou voor dingen?" "Vlaardingen." antwoordde Kim enthousiast. Dat niemand wist wat dat zijn, mocht de pret niet drukken. Als zij maar wist waar de plaats ligt. En dat weet ze, want ze haalt de ene 10 na de andere.' Een boek vol ontroerende, verrassende, herkenbare, humoristische, maar steeds bijzondere ervaringen uit het leven van iemand met autisme.

Wat viel op: Het opmerkelijke vind ik dat iemand die zegt dat het voor haar 'heel moeilijk is die gevoelens te benoemen en in woorden te vangen' (p 148) in verhalen heel helder, onverbloemd en precies kan opschrijven wat ze voelt en denkt. In het

schrijven vindt ze kennelijk de rust om wat ze in een gesprek niet kan zeggen wel te uiten. Ergens in haar boek (p 103/104) zegt ze zelf: 'Ik heb het boek van Dietmar Zöller in de kast staan. Deze Duitse autistische jongen heeft ontzettend veel moeite om een gesprek met iemand te voeren, maar kan zijn gevoelens via brieven goed verwoorden. Dat is een beetje mijn verhaal en behoorlijk herkenbaar, al kan ik in tegenstelling tot Dietmar behoorlijk mijn mondje roeren, zolang het niet over persoonlijke dingen gaat.'

Een andere kracht van deze schrijfster, die een IQ van 141 heeft, is haar heerlijke humor en de directheid waarmee ze situaties weet te beschrijven (p 127): 'Ooit vroeg een toekomstige werkgever me naar mijn hobby's en nadat ik geantwoord had, vroeg ik rustig: "En de jouwe?"'

Citaten:

- P 10: 'Ik houd een uitgebreide agenda bij, waarin ik een lijstje maak met things to do. Wanneer ik bijvoorbeeld iets heb geregeld voor de zwemclub, kan dat worden doorgestreept.'
- P 26: 'Ik denk dat dit het knelpunt is bij autisme. Het onvermogen overzicht te houden als er veel taken gedaan moeten worden. Soms kun je jezelf ergens helemaal in verliezen, zoals het opruimen, waardoor dit (te) veel tijd kost. Soms gaat er ook veel tijd verloren doordat je doorlopend wordt afgeleid door andere dingen.'
- P 29: 'Daarbij hebben mensen met autisme vaak meer negatieve emoties dan positieve, puur omdat ze ook meer negatieve ervaringen hebben. Wanneer je de wereld om je heen niet begrijpt, kan deze enorm angstaanjagend zijn.'
- P 86: 'Ik heb gevoelige zintuigen. Mijn leven lang ruik, proef, hoor en zie ik meer dan de meeste mensen. Toch kan ik ook last ondervinden van mijn eigen scherpe zintuigen. Dat klinkt misschien stom, het is wel zo. Wanneer ik zondags in de kerk zit kunnen de geuren die andere mensen verspreiden me soms misselijk maken. Dan doen ze aftershave op met de gedachte dat dit lekker ruikt. Nou, vergeet het maar. Aftershave vermengd met pindakaas en tandpasta ruikt echt nergens naar.'
- P 146: 'Ook houd ik een agenda bij met aantekeningen: wie er wanneer jarig is, wie ziek is en een kaartje nodig heeft, wie ik moet bellen om te vragen hoe het is, enzovoorts. Dit doe ik puur omdat ik het zelf niet aanvoel en er ook niet mee bezig ben. Zo heb ik geleerd om een vriendin te zijn.'
- P 152: 'Ik zag de burens altijd behoorlijk veel post krijgen, terwijl onze bus vaak werd overgeslagen. Dus begon ik mezelf brieven te schrijven, zogenaamd uit naam van vrienden, die niet bestonden. Gênant om op te schrijven; aan de andere kant illustreert dit schrijnend hoe groot het verlangen naar vriendschap kan zijn en de schaamte omdat het jou niet lukt aansluiting te vinden bij anderen.'
- P 161: 'In plaats van urenlang te worstelen om een paar letters op papier te krijgen schreef ik net als vroeger, haast gelijk op met mijn gedachten. Bijna zou ik zeggen: met twee vingers in de neus, maar dat typt zo moeilijk.'